

Pràctiques educatives en centres formadors

ORIENTACIONS PER AL CURS 2020-2021

Índex

1.	Introducció.....	3
2.	Orientacions per a l'acompanyament constructiu.....	5
2.1	Àmbit 1. Acollida, acompanyament i comunicació	5
2.2	Àmbit 2. Participació dels estudiants en pràctiques.....	7
2.3	Àmbit 3. Interacció entre la persona mentora, la persona tutora de la universitat i l'estudiant al llarg del procés	8
3.	Planificació i calendari.....	10
4.	Documentació.....	11
5.	Coordinació de les pràctiques en moments de canvi d'escenari.....	12

1. Introducció

Les pràctiques dels estudiants universitaris en centres formadors constitueixen una activitat de naturalesa formativa que contribueix a la professionalització de la docència. La vinculació de la teoria amb la pràctica permet als estudiants l'adquisició i el desenvolupament de les competències docents, des de l'acció i la reflexió en el centre formador.

Davant el context actual, el Departament d'Educació ha publicat instruccions per organitzar els centres educatius el curs 2020-2021¹.

El document *Instruccions per al curs 2020-2021 dels centres educatius de Catalunya* té com a finalitat facilitar la tasca organitzativa i pedagògica dels centres educatius i orientar en la presa de decisions per preparar el nou curs escolar, garantint la màxima presencialitat, màxima normalitat i màxima seguretat, condicions que s'hauran de preveure també pel que fa a les pràctiques dels estudiants en els centres formadors.

Tal com estableix al document *Pla d'actuació per al curs 2020-2021 per a centres educatius en el marc de la pandèmia*, el centre ha d'elaborar un Pla d'Organització i establir, entre d'altres informacions, l'organització de grups d'alumnes, professionals i espais. En el cas d'un centre formador, aquest Pla haurà de definir també, les possibles opcions organitzatives i pedagògiques en relació amb les pràctiques dels estudiants que s'hauran de concretar en el moment de l'inici d'aquest període.

En aquest sentit, el centre educatiu haurà de decidir per a cadascun dels estudiants de pràctiques en quin grup o grups participarà, és a dir, si formarà part d'un únic grup de convivència estable o si podrà intervenir en diversos grups d'alumnes. Tan si l'estudiant s'incorpora amb un únic grup de convivència estable, i per tant el període de pràctiques el desenvolupa sempre amb aquest grup, com si l'estudiant es relaciona amb diferents grups, haurà de complir rigorosament les mesures de protecció i seguretat establertes en cada cas.

En referència a l'accés, mobilitat, espais i participació en reunions, sessions de coordinació o activitats formatives, l'estudiant haurà de seguir les indicacions que el centre hagi determinat en el seu Pla d'Organització.

Així mateix, els estudiants, per poder desenvolupar les pràctiques en el centre hauran de presentar una declaració responsable a través de la qual faran constar que són coneixedores de la situació actual de pandèmia amb el risc que això comporta i que, per tant, s'atendran a les mesures que el centre educatiu estableixi en cada moment. De la mateixa manera, han de fer-se responsables del seu estat de salut. Si identifiquen simptomatologia compatible amb la COVID-19 no han de presentar-se al

¹ [Instruccions per al curs 2020-2021 dels centres educatius de Catalunya](#)
[Pla d'actuació per al curs 2020-2021 per a centres educatius en el marc de la pandèmia65e6446-517c-48af-9cbf-6de670ab3c7a.pdf](#)

centre educatiu i estan obligats a comunicar-ho a la universitat, al centre educatiu i a les autoritats sanitàries corresponents.

D'altra banda, amb la finalitat d'assegurar la realització de les pràctiques dels estudiants en els centres educatius i donar resposta a situacions extraordinàries sobrevingudes, els agents implicats en la formació dels futurs docents han de treballar conjuntament per tal de garantir un acompanyament constructiu per a l'aprenentatge de l'estudiant en el període de pràctiques en aquest context extraordinari.

Les accions formatives que defineixen les pràctiques – observació, reflexió-acció, participació activa sobre la pràctica professional – s'han d'adaptar i desenvolupar de manera adequada atenent als diferents escenaris que podem preveure el proper curs. Cal dissenyar les accions/intervencions educatives com un continu, connectar l'espai d'ensenyament-aprenentatge presencial amb el virtual quan la situació sanitària ho requereixi i continuar desenvolupant les accions formatives.

És clau disposar i facilitar els recursos, els espais d'aprenentatge i el temps necessari per als processos d'observació, reflexió, participació creativa i pensament crític que afavoreixin el desenvolupament competencial de l'estudiant tan en la modalitat presencial com en la virtual.

A més, la participació dels estudiants en entorns virtuals pot esdevenir una oportunitat tan per al desenvolupament de la seva competència digital com a futurs docents, com per aportar coneixements sobre eines i recursos digitals que contribueixin a la millora del procés d'aprenentatge de l'alumnat.

Aquest document presenta unes orientacions i propostes per al desenvolupament de les pràctiques dels estudiants amb l'objectiu de contribuir i facilitar la planificació de les accions formatives en diferents escenaris. Algunes d'aquestes propostes són fruit d'un recull de pràctiques de referència en centres formadors durant el confinament en què la resposta davant el repte complex s'ha transformat en oportunitats educatives per als estudiants.

El document posa el focus en tres àmbits, que fan referència a alguns dels aspectes qualitius que caracteritzen la formació inicial, com l'acollida, la participació i la interacció estudiant - persona mentora - persona tutora.

L'equip de Coordinació de Centres Formadors i els referents territorials de pràctiques, estan a la disposició dels centres formadors per resoldre els dubtes i qüestions que puguin sorgir amb relació amb el desenvolupament de les pràctiques.

El Departament d'Educació reconeix i agraeix la implicació i el compromís dels docents en la formació inicial de mestres i professorat, especialment en aquests moments d'incertesa i d'especial dificultat.

2. Orientacions per a l'acompanyament constructiu

La concreció de les orientacions per a l'acompanyament constructiu posa el focus en tres àmbits:

- Àmbit 1. **Acollida, acompanyament i comunicació.**
- Àmbit 2. **Participació dels estudiants als equips pedagògics i a les activitats d'aula.**
- Àmbit 3. **Interacció entre la persona mentora, la persona tutora de la universitat i l'estudiant al llarg del procés.**

2.1 Àmbit 1. Acollida, acompanyament i comunicació

Dimensió 1. Acollida

- Convocar la reunió per a l'acollida dels estudiants de pràctiques, data unificada per a tots els estudiants, que tindrà lloc en el centre amb l'objectiu de presentar el marc pedagògic i organitzatiu del centre i contextualitzar-los en els espais. Es poden preveure horaris diferents segons els estudis (com per exemple, horari de tarda per als estudiants de FP). En cas d'escenari de confinament, l'acollida es farà per videoconferència en la mateixa data i hora.
 - En aquesta sessió s'ha d'informar dels canals de comunicació, així com lliurar-los la documentació de centre necessària o bé indicar-los on es troba disponible a la pàgina web o en d'altres entorns virtuals del centre.
 - És convenient disposar d'un document de benvinguda que reculli aquesta informació rellevant sobre el centre.
 - La sessió d'acollida és l'oportunitat, també, per parlar del contracte pedagògic que suposa l'atenció del centre a l'estudiant i la seva incorporació en les dinàmiques i vida del centre. Alhora és important donar a conèixer, a més de les idees principals del Projecte de Centre, la necessitat de complir una sèrie de preceptes com poden ser el respecte a la comunitat educativa (alumnat, professorat, famílies i altre personal), la confidencialitat en les informacions personals...
- Cal donar accés als espais d'aprenentatge virtuals amb el perfil d'usuari que es consideri més adient i en cas que sigui necessari, crear un compte de correu electrònic (corporatiu del centre). I, d'aquesta manera, facilitar l'accés a la informació perquè l'estudiant s'integri i participi tant en la dinàmica presencial com en la virtual del centre i col·laborar en les diferents accions pedagògiques.

Dimensió 2. Acompanyament

- Constituir una comissió coordinada per la persona coordinadora de pràctiques i formada per les persones mentores i els representants de les coordinacions didàctiques per fer el seguiment del desenvolupament de les pràctiques en el centre, i detectar necessitats de formació en aquest àmbit.
- Proporcionar un espai físic i/o virtual de mentoria i coordinació de les pràctiques i d'intercanvi amb els estudiants.
- Establir moments i espais, presencials o virtuals, d'intercanvi i de reflexió, entre les persones mentores i els estudiants, i periòdicament també amb les persones coordinadores, amb la finalitat d'establir un diàleg constructiu que ha de contribuir al procés de desenvolupament professional.

En aquests espais, també s'informarà als estudiants de les reunions, presencials o virtuals, a les quals hauran d'assistir i/o participar i es facilitarà la participació dels estudiants en la formació interna de centre, tant en la modalitat presencial com en la virtual i s'estimularà la seva participació en les actuacions de la comunitat educativa.

- Promoure en l'estudiant l'aprenentatge reflexiu a partir de les evidències recollides en les seves actuacions per afavorir l'avaluació i per tant la regulació dels aprenentatges. Expressar i analitzar les emocions i els aprenentatges promou la competència reflexiva dels estudiants per facilitar-ne la millora i una visió autocrítica constructiva.

En períodes de confinament, la reflexió sobre l'experiència viscuda és una oportunitat més per plantejar-se preguntes d'indagació sobre les pràctiques d'aprenentatge.

- Facilitar sessions presencials o virtuals d'observació i/o participació i de conversa constructiva amb diferents docents del centre que es valoraran conjuntament amb l'objectiu de compartir la pròpia pràctica i donar-los eines per a la pràctica docent constructiva.
- Establir formats de co-docència, estudiant-mentor/a, sempre que les condicions ho permetin en situacions de presencialitat i en períodes de confinament.

Dimensió 3. Comunicació

- Mantenir una comunicació fluida, entre la coordinació de pràctiques del centre i de la universitat, així com entre la persona mentora i tutora de la universitat, és fonamental per garantir l'èxit en l'acompanyament de l'estudiant. En situació de virtualitat, es fa més necessària una comunicació freqüent per afavorir el diàleg i la conversa.
- Potenciar l'ús d'entorns i eines digitals per afavorir la flexibilitat en la comunicació entre el centre educatiu i la institució formadora. Això és especialment important per fer el seguiment i l'avaluació del pràcticum tant en la modalitat presencial com en la virtual.
- Impulsar i utilitzar els entorns i eines digitals per trobar espais d'intercanvi entre l'estudiant, la persona mentora i la persona tutora per afavorir el desenvolupament de les pràctiques i generar feedback durant el procés formatiu. Per exemple: fer el seguiment, resoldre dubtes, facilitar recursos didàctics, consensuar els continguts curriculars de la intervenció autònoma. L'ús d'aquestes eines proporcionarà models als estudiants per dur a terme tutories i sessions sincròniques.

2.2 Àmbit 2. Participació dels estudiants en pràctiques

Dimensió 4. Participació en reunions i sessions pedagògiques

- Facilitar i promoure la participació activa dels estudiants en les reunions de curs o de nivell, sessions de coordinació i d'equips docents, comissions de treball del centre i altres activitats rellevants per als membres d'un claustre d'un centre educatiu, en ambdues modalitats, presencial i virtual.
- Estimular la participació dels estudiants conjuntament amb els equips pedagògics en el disseny, desenvolupament i anàlisi de noves propostes i reptes d'aprenentatge virtuals asíncrons i síncrons.

Així com d'estratègies per garantir el benestar de l'alumnat i la comunicació amb l'alumnat i amb les famílies, sobretot en períodes de confinament on s'evidencia encara més la necessitat d'aprenentatge personalitzat de l'alumnat i de desenvolupament personal i social i esdevé clau la col·laboració de la família.

- Planificar les trobades presencials o virtuals amb les famílies juntament amb l'estudiant, en el cas que el centre ho consideri oportú l'estudiant hi podrà participar.

Dimensió 5. Participació en experiències amb l'alumnat

- Promoure el rol actiu i la intervenció autònoma de l'estudiant i facilitar la intervenció didàctica prèviament planificada i consensuada amb la persona mentora i la tutora de la universitat
- Participar en el disseny o adequació d'activitats d'ensenyament-aprenentatge i de reptes didàctics que afavoreixin l'equitat, en clau educativa i social, i generin vincles amb l'alumnat i les famílies especialment en situació de confinament. Per aquest motiu, l'estudiant pot contribuir juntament amb el docent a donar un feedback continuat de les activitats realitzades per l'alumnat.
- Col·laborar amb els docents en l'acció tutorial. Els estudiants en pràctiques podran donar suport al seguiment personalitzat de l'alumnat que esdevé fonamental, sobretot, en situació de no presencialitat.
- Intervenir amb l'equip pedagògic en l'atenció de les necessitats emocionals de l'alumnat, i ajudar al docent en el seguiment personalitzat del seu aprenentatge i especialment amb els que requereixin d'una atenció més individualitzada.
- Detectar conjuntament possibles mancances en l'alumnat en relació a les eines i entorns d'aprenentatge virtuals i ajudar-los a avançar i millorar en la seva competència digital. En modalitat virtual, aquest suport es fa imprescindible.

2.3 Àmbit 3. Interacció entre la persona mentora, la persona tutora de la universitat i l'estudiant al llarg del procés

Dimensió 6. Interacció entre el tutor/la tutora i el mentor/la mentora

- Acordar un calendari amb el tutor/la tutora per visitar el centre de pràctiques o bé per establir les trobades virtuals en diferents períodes.
 - En una trobada inicial caldria compartir el context de la intervenció (mentor/a); facilitar el pla de treball de l'estudiant (tutor/a universitat), compartir els criteris i els indicadors d'avaluació, així com els instruments d'avaluació formadora (portafolis, diari d'aula...). L'ús formador de l'avaluació és una eina d'aprenentatge per als mateixos estudiants.
 - Una segona trobada per a observar les intervencions/accions educatives de l'estudiant, per fer el seguiment de les pràctiques, detectar necessitats i proposar millores.
 - Al final del període, per fer la valoració de les pràctiques de l'estudiant i del grau d'assoliment dels criteris l'avaluació.
- Mantenir una bona comunicació i preveure que poden aparèixer situacions imprevistes que requereixin alguna trobada extraordinària per donar-ne resposta.

Dimensió 7. Interacció entre la persona mentora i l'estudiant

- Marcar un calendari de trobades presencials o virtuals entre l'estudiant i el mentor/la mentora (setmanals o quinzenals), tenint en compte l'horari del mentor/a que determinarà, dia i l'hora.

En període de confinament, aquestes trobades són claus per ajudar a l'estudiant a planificar de manera simultània, presencial i virtual, les seves actuacions, espai i temps, recursos necessaris per tal de garantir la consecució dels objectius d'aprenentatge definits.

- Facilitar retroalimentació als estudiants sobre aspectes docents, com plantejar les propostes pedagògiques: les seqüències didàctiques, temporalització, avaluació competencial, l'atenció a la diversitat i la inclusió....
- Establir un clima de confiança que faciliti l'expressió de dubtes i inquietuds a l'estudiant i promoure un intercanvi comunicatiu basat en la reflexió sobre la pràctica i l'observació que ajudi a l'estudiant a detectar les seves fortaleces i punts de millora
- Ajudar a gestionar les emocions dels estudiants en les seves intervencions educatives, sobretot davant de situacions de molta complexitat, com pot ser l'actual.
- Compartir i comentar l'informe d'avaluació amb l'estudiant perquè autoreguli els seu procés formatiu i al mateix temps fomentar el pensament crític i creatiu.

Dimensió 8. Canals de comunicació i funció de la interacció

- Establir trobades presencials o virtuals per resoldre, conjuntament entre l'estudiant, la persona mentora i la persona tutora, dificultats, neguits, propostes... o incidències durant el període de pràctiques.
- Mantenir obert un canal de comunicació, tant en situació de presencialitat com de virtualitat, entre l'estudiant, el mentor/la mentora i el tutor/la tutora per vetllar per un desenvolupament adequat de les pràctiques.

3. Planificació i calendari

Graus d'educació infantil i primària

L'oferta de vacants per part dels centres formadors i l'assignació d'estudiants universitaris es farà de la mateixa manera que es venia fent els darrers cursos:

1. Els centres formadors incorporen la seva oferta de vacants a l'aplicació informàtica durant el mes de juliol
2. Les persones coordinadores de les universitats es posen en contacte amb les coordinadores dels centres per acordar els estudiants (setembre 2020)
3. Validació dels estudiants per part dels centres (setembre 2020)
4. Acollida i presentació dels estudiants als centres formadors, preferentment, durant la segona setmana d'octubre 2020 i la tercera setmana de gener 2021.

L'assignació d'estudiants amb pràctiques pendents del curs 2019-2020 seguiran el mateix procediment i el mateix calendari.

Màster de secundària

L'oferta de vacants per part dels centres formadors i l'assignació d'estudiants del MUFPS es farà de la manera següent:

1. Els centres formadors incorporen la seva oferta de vacants a l'aplicació informàtica al setembre 2020.
2. Les persones coordinadores de les universitats es posen en contacte amb les coordinadores dels centres per acordar els estudiants (octubre 2020).
3. Validació dels estudiants per part dels centres (octubre 2020).
4. Acollida i presentació dels estudiants als centres formadors, preferentment, durant la tercera setmana de novembre 2020.

L'ocupació de les vacants dels centres formadors per part de les universitats es farà seguint l'ordre de prioritats següent:

1. Vacants dels 60 centres formadors del programa d'innovació CF – MUFPS.
2. Vacants dels 58 centres formadors preseleccionats en el programa d'innovació CF – MUFPS.
3. De forma excepcional i argumentada es podrà optar a vacants d'altres centres de pràctiques autoritzats pel Departament d'Educació.

L'assignació d'estudiants amb pràctiques pendents del curs 2019-2020 seguiran el mateix procediment i el mateix calendari.

4. Documentació

La documentació que es requereix per a la realització de les pràctiques en centres formadors és la següent:

- Document de compromís/Conveni específic, que se signa a tres bandes (universitat, centre formador i estudiant de pràctiques) i que ha d'incloure:
 - Dades del centre.
 - Dades de l'estudiant.
 - Dades de la universitat.
 - Dades de la pràctica: tipus, durada, horari i calendari.
 - Compromís de l'estudiant d'acceptació de les condicions de realització de les pràctiques, a mantenir la confidencialitat de la informació a la que tingui accés.
 - Annexos: Pla de treball i avaluació de l'estudiant.
- Certificat de delictes de naturalesa sexual.
- Declaració responsable a través de la qual:
 - Faran constar que són coneixedores de la situació actual de pandèmia amb el risc que això comporta i que, per tant, s'atendran a les mesures que el centre educatiu estableixi en cada moment.
 - Si l'estudiant identifica simptomatologia compatible amb la COVID-19 no ha de presentar-se al centre educatiu. Està obligat a comunicar-ho a la universitat, al centre educatiu i a les autoritats sanitàries corresponents, així com les persones que hagin estat en contacte estret amb un cas de COVID-19 en els 14 dies anteriors, d'acord amb el Pla d'actuació per al curs 2020-2021 per a centres educatius en el marc de la pandèmia.

5. Coordinació de les pràctiques en moments de canvi d'escenari

L'organització del procés formatiu dels estudiants en pràctiques requereix d'una estreta col·laboració entre els agents implicats per garantir la qualitat de les pràctiques educatives i atorgar un valor de pes a l'estada dels estudiants en el context educatiu.

En situació de canvi en el context d'emergència sanitària, aquesta col·laboració es fa més necessària atesa la complexitat del moment.

Per vetllar pel correcte desenvolupament de les pràctiques dels estudiants en situacions que puguin sobrevenir a conseqüència de la situació sanitària, es crearà un grup tècnic format pels responsables de la coordinació dels pràcticums de la Direcció General d'Innovació, Recerca i Cultura Digital i de la Direcció General d'Universitats, el responsable de coordinació de pràctiques d'educació infantil i primària i la coordinadora del màster de secundària. Aquest grup establirà els mecanismes necessaris per donar suport als agents implicats en la formació dels futurs docents.

També s'activaran les comissions territorials de pràctiques per resoldre les incidències que es puguin generar.